

ri, İstanbul 1936, I, 173; a.mlf., *Türk Musikisi Antolojisi*, İstanbul 1942, I, 161-162, 174, 252-253, 346-373; Şengel, *İlâhiler*, I, 40-42, 132-133; III, 10-11; Zâkir Şükrü, *Mecmûa-i Tekâyâ* (Akbatu), s. 89; Nuri Özcan, *On Sekizinci Asırda Osmanlılar'da Dinî Müsikî* (doktora tezi, 1982), MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 71, 777-828; a.mlf., "Ahmed Efendi, Çâlâk", *DİA*, II, 58-59; Töre, *İlâhiler*, VI, 43-44; Yunus İlâhileri *Güldestesi* (haz. Cüneyd Kosal), Ankara 1991, s. 90-91; Ramazan Muslu, *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf (18. Yüzyıl)*, İstanbul 2003, s. 69-70, 706; Öztuna, *BTMA*, II, 77-78; Ömer Tuğrul İnancı, "Bayramilik", *DBİst.A*, II, 107.

NURİ ÖZCAN

MUSTAFA EFENDİ, Çatalsakal

(ö. 1121/1709)

Celvetî zâkirbaşısı
ve dinî eserler bestekârı.

Bursa'da doğdu. Hayatı hakkında yeterli bilgi yoktur. Tahsilinin ardından terzilikle geçimini sürdürdü. İshak Hocası Ahmed Efendi'nin derslerine devam etti ve ona mülâzım oldu. Bu arada mûsikî dersleri aldı ve şiirle ilgilendi. Daha sonra Üftâdezâde İbrâhim Efendi'ye intisap etti. Ardından tekkenin zâkirbaşısı oldu. Bu sırada yaptığı bestelerle tanındı. Çeşitli makamlarda ilâhiler bestelediği kaydedilmekteyse de bunlar günümüze ulaşmamıştır. İsmâil Belîğ'in bildirdiğine göre 7 Receb 1121 (12 Eylül 1709) tarihinde vefat etti ve Pınarbaşı'nda Üftâde Zâviyesi yolu üzerinde bir mezara defnedildi (*Güldeste-i Riyâz-ı İrfân*, s. 528-529). İsmâil Belîğ ayrıca onun çeşitli şiir ve tarih mısralarının bulunduğunu belirtmektedir (a.g.e., s. 529).

BİBLİYOGRAFYA :

İsmâil Belîğ, *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân*, Bursa 1287, s. 528-529; Sadettin Nüzhet Ergun, *Türk Musikisi Antolojisi*, İstanbul 1942, I, 126.

DİA

MUSTAFA EFENDİ, Dürriâde

(bk. DÜRRİZÂDE MUSTAFA EFENDİ).

MUSTAFA EFENDİ, Ebezâde

(ö. 1122/1710 [?])

Türk bestekârı ve hânende.

Edirne'de doğdu. Annesi Enderun'da ebe olduğundan "Ebezâde" diye tanındı. Ebûishakzâde Esad Efendi babasının müderris olduğunu bildirmektedir (*Şeyhülislâm Esad Efendi ve Atrabül'âsâr*, haz. Hakkı Tekin, s. 128). Mustafa Efendi iyi bir tahsil gördü. Çocukluğundan başlayarak

mûsikî dersleri aldı ve bu sahada belli bir mesafe katetti. Sesinin güzel olduğu belirtilmektedir. Esad Efendi de Ebezâde'nin sesinin gür olduğunu ve tiz perdelere ustalıkla çıkabildiğini söylemektedir (*Atrabül'âsâr*, vr. 31^b). *Atrabül'âsâr*'da ve *Edirne Tarihi*'nde otuz civarında bestesi olduğu bildirilmekteyse de günümüze sadece bayatî makamındaki nakış yürük semâisi ulaşmıştır (*BTMA*, II, 78). Sadettin Nüzhet Ergun, acem makamında iki ve irak makamında bir olmak üzere üç adet ilâhisi olduğunu kaydetmektedir (*Türk Musikisi Antolojisi*, I, 185, 263, 283). Ebezâde Mustafa Efendi'nin Musallî (Muslî) (a.g.e., I, 125) mahlasıyla şiirler yazdığı da bildirilmektedir (*BTMA*, II, 78).

BİBLİYOGRAFYA :

Ebûishakzâde Esad Efendi, *Atrabül'âsâr*, İÜ Ktp., TY, nr. 6204, vr. 31^b; a.e.: *Şeyhülislâm Esad Efendi ve Atrabül'âsâr fi tezkiire-i urefâi'l-edvâr Adlî Eseri* (haz. Hakkı Tekin, yüksek lisans tezi, 1993), EÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 128; Sadettin Nüzhet Ergun, *Türk Musikisi Antolojisi*, İstanbul 1942, I, 125, 185, 263, 283; Osman Nuri Peremeci, *Edirne Tarihi*, İstanbul 1939, s. 307; Öztuna, *BTMA*, II, 78.

HASAN AKSOY

MUSTAFA EFENDİ, Ebûlmeyâmîn

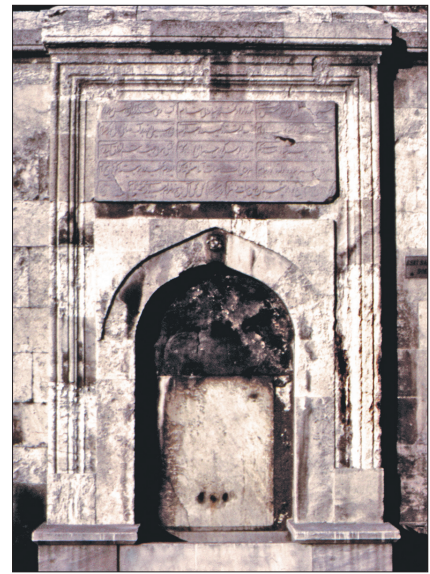
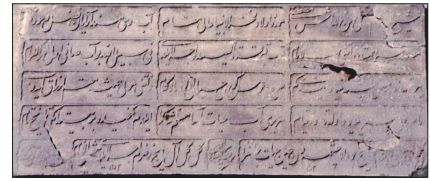
(bk. EBÜLMİYÂMİN MUSTAFA EFENDİ).

MUSTAFA EFENDİ, Feyzullahefendizâde

(ö. 1158/1745)

Osmanlı şeyhülislâmı.

1090'da (1679) İstanbul'da doğdu. II. Mustafa'nın hocası şeyhülislâm Seyyid Feyzullah Efendi'nin oğludur. Babasından ve onun muhitine mensup ilim adamlarından ders alarak yetişti. Babasının nüfuzu sayesinde kısa sürede birbiri ardınca ilmiye pâyeleri aldı (tafra hareket), bu durum çeşitli dedikodu ve tenkitlere yol açtı. Henüz yirmi üç yaşında iken yüksek dereceli kadıklardan olan Mekke kadılığına tayin edildi (1113/1701). Görev süresini doldurup İstanbul'a dönerken yol boyunca ilmiye ve mülkiye ricâlinin ona çeşitli ikramlarda bulunup hediyeler sunarak ağırlamada nasıl birbiriyle yarış ettiğini tarihçi Râşid anlatır (*Tarih*, II, 555-556). Mekke'den dönüşünün hemen ardından Zilkade 1114'te (Nisan 1703) bilfiil Anadolu kazaskeri oluşu, uzun süreden beri kazasker olmayı bekleyen ulemâ arasında memnuniyetsizliğe sebep oldu (a.g.e., II, 581). Muharrem 1115'te

Sarachanebaşı'nda Feyzullahefendizâde Mustafa Efendi'nin, Amcâzâde Hüseyin Paşa Medresesi cümle kapısı yanındaki çeşmesiyle kitabesi

te (Haziran 1703) Rumeli kazaskerliği pâyesini aldı. Bu tevcihata temas eden Râşid, ağabeyi Seyyid İbrâhim Efendi'nin Rumeli kazaskeri olmasını kısıkanan Mustafa Efendi'nin üzülmemesi için "çok şefkatli" babaları Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'nin ona da Rumeli pâyesini verdiğini yazar (a.g.e., II, 586-587). Ancak Feyzullah Efendi'ye yönelik tepkiler ve onun 1703'teki Edirne Vak'ası'nda feci şekilde öldürülmesi Mustafa Efendi'yi de etkiledi. Kısa bir süre için Yedikule'de hapsedildi (Defterdar Sarı Mehmed Paşa, s. 794). Hapis cezası sürgüne çevrilerek önce Kıbrıs adasına gönderildi, ardından Bursa'da oturmasına izin verildi. III. Ahmed'in saltanatının sonuna kadar yaklaşık yirmi yedi yıl Bursa'da kaldı. 1730'da I. Mahmud padişah olunca İstanbul'a dönmesine müsaade edildi. 10 Safer 1145'te (2 Ağustos 1732) Rumeli kazaskeri oldu (Subhî, vr. 45^a), Dürri Mehmed Efendi'nin hastalığı sebebiyle görevinden ayrılması üzerine 1 Zilhicce 1148'de (13 Nisan 1736) şeyhülislâmlığa getirildi. İlmiye mesleğindeki bozuklukları düzeltmek isteyen I. Mahmud'un Mus-